

ANTONII FABRICII
SEBVSIANI, ET IN SVPREMO
SABAVDIAE SENATV

PRIMARII PRÆSIDIS,

HEMISCHILIAS,

Seu, Pars Secunda,

DE ERRORIBVS PRAGMATICIS
ET INTERPRETVM IVRIS.

Ad Serenissimum Sabaudiaꝝ Ducem CAROLVM EMANVELEM.

*Opus varium, nec illis tantum qui in foro, sed iis etiam, qui in scholis
versantur, longè vtilissimum, ad vera, rectaque iuris principia ca-
pessenda, quorum ignoratione pragmatici, vulgaresque interpretes
passim cecutiunt.*

EDITIO SECVNDÆ.

Aucta Capitum summaris, & Indice legum explicatarum, atque pronuntiato-
rum Iuris quæ ab autore declarata sunt, aut aduersus inter-
pretes asserta Elencho.

COLONIAE ALLOBROGVM.
SVMPVIBVS SAMVELIS CRISPINI.

MDCCXXII.

1512

SERENISSIMO

PRINCIPI CAROLO EMANVELI

Sabaudia: Duci, Subalpinorum

Principi,

ANTONIUS FABER S.P.D.

OLENT egeni debitores, cum ad diem non habet totius debiti pecuniam in numerato, partis offerre solutionem, in eamque rem creditoris benevolentiam implorare, ut ab eius facilitate impetrent per gratiam, quod ab invito extorquere per executorem non possent. Idem & antehac à me factum fuisse agnosco, Princeps Serenissime, & nunc quoque video mihi esse faciendum. Nam qui Chiliadem tibi debeo, aut potius omnia, pro chiliade collatorum abs te in me beneficiorum, post oblatas primùm Decades quinque & viginti, nunc secundam partem ex Decadibus totidem conflata adfero. In summa Hemischiliadem pro Chiliade, postea tertiam quoque partem oblaturus, atque ita tandem, si Deus volet, Chiliadem ipsam completurus. Non adfero excusationem, quòd ad certam diem non debui: tanto plus enim tuæ humanitati debere me sentio, qui solutionem, quam statim virgere poteras, in hunc usque diem expectasti. Nec rursus ignoro, sic iure nostro comparatum esse, ut ad constituendum in mora debitorem,

ANTONII FABRI
I. C. SEBVSIANI,

ET IN SVPREMO SABAVDIAE

SENATV PRÆSIDIS

PRIMARI,

DE ERRORIBVS PRAGMATICORVM,

ET INTERPRETVM IVRIS,

DECAS VIGESIMASEXTA.

ERROR PRIMVS.

De liberis positis in conditione.

SVMMARIA.

1 Ex hoc per vulgatae quaestioni, An liberi positi in conditione censentur etiam in dispositione positi.

2 Condicio, et pote privati puritatis, ac proinde nihil, dispositionem inducere nequit.

3 Fideicommissum est onus & gravamen, et que idem in legitima, aut alio patrimonio, quam quod proprium fuerit fideicommissentis imponi non potest.

4 Fideicommissum eo ipso odiosum est, quod in dubio non credatur quisquam cum onerare velle quem honorat.

5 In obscuro pro herede presumendum est.

6 Quævis ultima voluntas favorabilis, quantum si nihil repugnet omnino servanda est.

7 Fideicommissa non facile inducenda, ubi nullis fideicommissorum verbis testator usus est.

8 Fideicommissorum verba olim solennia fuerunt, quibus deficientibus ad ea inducenda non sufficiebat præcautionem interpretatio.

9 In fideicommissis sola testatoris voluntas spectatur, quum de se interpretandis, non inducendis agitur.

10 Nunc fidei commissum relinqui dicitur, quædo prolatis fideicommissi verbis idoneis testator nunc responderit.

11 Error 1. interpretum existimantiam etiam

sine fideicommissi verbis, ex solâ coniecturâ voluntatis fideicommissum induci posse.

12 Error 2. interpretum statuentium propter coniecturam testatoris voluntatem liberos in conditione positos ex fideicommissis vocatos esse.

13 Ex Mantice sententiâ verba illa, Si sine liberis Titius decellerit, fideicommissum non inducunt.

14 Qui unum tantum fideicommissum adscripsit, ex erroneâ interpp. sententiâ, de duobus cogitasse ponitur.

15 Condicio inserta fideicommissis, ne heres omnimodo fideicommissis obstringeretur, ex interpp. erroneo dogmate, efficitur ut duplici fideicommissis oneratus sit.

16 Condicio in solius heredis gratiam adscripta contra ipsum posita censetur ex interpretatione Dd.

17 Responsio interpretum refertur & refellitur ex eo quod inducto 2. fideicommissis, & heredi & testatori iniuria inferitur.

18 Curgrane patenti hereditatis fideicommissum, quam proprijs liberis restituere iubetur.

19 Modus quo efficere potest testator, ut liberi heredis quos posuit in conditione, non censentur substitui, exprimitur.

20 Ex eo quod liberi in conditione positi præferuntur substituto ex voluntate testatoris, perpe

21 *Quas coniecturas requiras Tib. Decianus,*

ut liberi positi in conditione censeantur substitui.

22 *Accursius rectè obseruauit liberos positi*

in conditione præferri substituis ab intestato, non fideicommissi iure.

1

NON id nunc agemus, ut in quæstione tam trita, & apud omnes vtriusque Iuris interpretes toties, tantisque contentionibus agitata, noua multa afferamus, sed errorem non modò ineptissimum, verùm etiam perniciosissimum, qui iam ferè vbique inualuit, si facere poterimus, explodemus. † Quæstio de illo est, An liberi positi in conditione, sint etiam in dispositione, id est, an vocati & substitui videantur, eo nimirum casu quo quis fideicommissio grauatus est sub ea conditione, *Si sine liberis decesserit*, quæ frequentissima fideicommissorum ferè omnium, quibus hodie vtimur, conditio est, siue ab ascendentibus aut descendens, siue ab extraneis relinquatur. Vetus certè quæstio est apud interpretes, sed quæ tamen prudentibus ipsis prorsus incognita fuit, & inaudita. In quorum responsis cum nihil sit frequentius, quàm ut tractent de fideicommissis sub huiusmodi conditione relictis, nusquam tamen dubitant, vtrum ex eo quòd liberos in conditione posuit testator, de iis ipsis vocandis & substituendis sensisse intelligatur. Neque verò dubitandi causa vlla vel minima esse potuit magnis illis viris, qui, quid conditio, quid dispositio & fideicommissum esset, tam bene intelligebant, quàm malè percipere ij videntur, qui rem ad eò certi & explorati iuris in dubium deducunt. Nam siue quid † conditio sit, inspiciamus, constat nihil aliud eam esse, quàm priuationem, ut ita dicam, puritatis, hoc est, suspensionem actus, qui alioquin purus esset, ac proinde nihil, quia & priuatio ipsa quælibet nihil est, licet tale nihil sit, quod efficit ut actus conditionalis, quandiu conditio pendet, pro nullo sit. Conditione autè quandoque existente, pro eo habeatur, ac si ab initio purus fuisset, ut explicauimus pluribus lib. 15. Coniectur. c. 6. & 7. ex l. *cedere diem. 213. D. de verb. sign. l. grege. 13. §. si sub conditione. ff. de pign. l. potior. 11. §. 1. vers. cum enim. D. qui potior. in pignor. hab. Porò quòd nihil est, quomodo dispositionem inducere, aut effectum aliquem producere potest? Siue quid fideicommissum sit, attendamus, nemo nescit † fideicommissum esse onus & grauamen, ob idque nec in legitima imponi posse. *l. quoniam in prioribus. 32. C. de inoff. testa. iunct. l. si adrogator. 22. §. sed an impubert. D. de adopt. neque in alio patrimonio, quàm quod proprium fuerit ipsius fideicommittentis, l. coheredi. 41. §. cum filia. D. de vulg. & pupill. substit. l. sequens quæstio 68. de legat. 2. sed & hoc ipso † esse odiosum, quia non facilè, & in dubio quisquam credendus est onerare velle eum quem honorat, præsertim heredem, pro † quo in obscuro semper præsumendum est, eique parcendum, ut Proculus loquitur in l. *Sempronius. 47. eod. titul. facit l. vnum ex familia. 67. §. si rem eodem. Et si enim fideicommissa, quæ à defuncto relicta sunt, favorabilia creduntur, ut & † cæteræ omnes defuncti hominis voluntates, quas effectum habere publicè interest, *l. vel negare. 6. D. testam. quemadmod. aper. iunct. §. nostra. Inst. de legat. & tit. de fideicom. hered. in princip. nec minùs si extraneis, quàm si descendens relicta sint, quando quidem utroque casu voluntas testatoris, si nihil repugnet, omnimodo seruanda est, tamen non † vsque ad eò favorabilia videri debent, ut facilè & temerè induci possint, id est, tametsi nullis fideicommissi verbis testator usus sit, & ad inducendù fideicommissum accommo-****

8 *datis. Fuerunt enim semper † fideicommissorum verba quædam solènia, quæ si deef-*